

Бранко Жежељ ([Бенковац](#) , 14. март 1910. – Београд, 20. фебруар 1995) био је дипломирани грађевински инжењер, конструктор и иноватор, академик, професор универзитета, добитник највиших домаћих и међународних признања.

Бранко је средњу школу завршио у Сплиту а факултетско образовање стекао на Техничком факултету, грађевински одсек, у Београду. Дипломирао је 1932. године чиме је стекао звање дипломираног грађевинског инжењера. Запослио се као инжењер-пројектант у Министарству грађевина - Одсек за мостове. С тога мјеста постављен је 1938. за професора Средње техничке школе у Београду. Други свјетски рат, 1941-1945, провео је у њемачком заробљеништву, а 1944. успио је побјећи из логора и укључити се у НОБ. Послије рата од 1945. до 1948. постављен хе за шефа Одсека за мостове Савезног министарства грађевина. Од 1948. па до 1953. био је директор Савезног грађевинског института. Године 1966. изабран је за предједника Научног савета Института за испитивање материја СР Србије. Као предсједник овог Савета, у оквиру својих редовних дужности, руководио је научноистраживачким радом. Изабран је, по позиву, за редовног професора Грађевинског факултета у Београду, и (1968.) за редовног члана САНУ. Биран је за дописног члана АНУ БиХ. Као професор одржавао је наставу на постдипломским студијама на Грађевинском факултету Универзитета у Београду. Био је гостујући предавач на међународним конгресима и другим скуповима, на универзитетима у Лондону, Москви, Лењинграду, Њујорку, Кијеву, Милану, Паризу, Прагу, Риму, Атини, Будимпешти, Софији, Хавани и другдје.

Дао је тридесетак оригиналних патентираних рјешења и пројектовао преко 60 објеката. Уз архитекте Милорада Пантовића и инжењера Милана Крстића пројектовао је *Београдски сајам*, чија је *Хала 1* с куполом распона 97,5 метара 1957. године изграђена дотад непримјењеним техникама претходне фабрикације, уз употребу такозваног *преднапрегнутог бетона*.

Жежељ је протагониста примјене преднапрегнутог бетона и оснивач Опитне станице за преднапрегнути бетон код нас. Радећни на фундаменталној проблематици бетонских реакторских судова под притиском, веома успјешно се ангажовао на конструкцији, преднапрезању, топлим бетону, толлом и двозидном суду. Радио на развијању његове замисли изградње великих гредних мостова без употребњ скеле. "Бетон има своје ћуди, пропиње се, отима се, не да се. Али ја ваше да га зауставите

,
да га покорите, да све буде како ви хоћете и да доживите оно што доживи вешти

коњаник у седлу: фини осјећај угодности и супериорности...", говорио је Жежељ. (

Биографија и библиографија, Годишњак САНУ 1991.

) Поменутом опитном станицом и постигнутим успјесима утицао је на упознавање и популарисање тога система градње у Југославији. Његова оригинална котва и преса за преднапрезање нашле су широку примјену у пракси. Послије првог моста од преднапрегнутог бетона преко Смаилске реке код Краљева и касније више великих мостова изведених у истој техници, настале су међу њима, за то вријеме, по димензијама рекордери у свијету мост на Тиси код Титела, на Дунаву код Новог Сада и код Бешке. Касније су по тој, Жежељовој технологији грађени бројни значајни мостови у свјету. Поред мостова, његови патенти су нашли широку примјену и код изградње великих хала. Неки његови објекти су ушли у уџбенике и монографије у многим земљама. Укратко, пројектовање и градња су били Жежељев живот. По струци инжењер-конструктор, по животној пракси истраживач, по склоностима проналазач.

Патентирао је у заштити више оригиналних рјешења, нпр *Префабрикована скелетна конструкција од преднапрегнутог бетона, Уређај за укотвљавање челичних жица код преднапрезања бетонских елемената, Поступак за бетонирање гредних мостова без употребе скеле, Поступак за производњу округлих бетонских стубова.* □
идр. Заштита наведених патената важи у Србији и многим другим државама.

Бранко Жежељ је познат по мостовима. *Жежељев мост* у Новом Саду срушен је у НАТО бомбардовању СРЈ 1999. године, а био је дио препознатљиве визуре Новог Сада. Пројектовао је и *Мост код Бешке* дужине 2.250 метара. На Конгресу свјетског удружења за преднапрезање, у Риму 1960. године, његови *лучни мостови без скела* и тзв. *преднапрезање земљишта на опорцима лукова* проглашени су за изузетне новине у грађењу мостова.

Био је руководилац *Одсјека за мостове* у оквиру Министарства грађевине ФНРЈ; од 1948. године директор *Института за испитивање материјала* ; од 1951. године директор *Савезног института за грађевинарство ФНРЈ* ; од 1952. године замјеник руководиоца *Института за испитивање материјала САНУ*

; а од 1953. године директор

Института за испитивање материјала НР Србије

Мост Бранка Жежеља у Новом Саду

Бранко Жежељ пројектовао је друмско-жељезнички мост у Новом Саду. У вријеме када је изграђен, био је то први мост изведен код нас од армираног и преднапрегнутог бетона који служи и за жељезнички и за друмски саобраћај. Дужина моста била је 466,45 метара, а ширина коловоза између лукова 14,05 метара, с двије пјешачке стазе од 2,5 метара. Ријека је премоштена с два армирано-бетонска лука распона 211,0 и 165,75 метара, ослоњених на опорце-кесоне.

Изградња моста трајала је од 1957. до 1961. године. О квалитету градње најбоље свједочи податак да је ракетан пет пута и да је срушен тек након 12 дана узастопног бомбардовања са шест ракетних пројектила – 26. априла 1999. године[1].

Видео-записи

Радио телевизија Србије – *Квадратура круга*

{youtube}_y-4N6gCrgI{/youtube}

Референце

1. 1. *Новим Жежељевим мостом преко Дунава*, сајт www.gradjevinar.info
2. 2. Јован Радојчић, *Срби западно од Дунава и Дрине* – биографије (1. том, стр. 1183-1184); Нови Сад: Прометеј (2009), ISBN 978-86-515-0315-6

Спољашње везе:

- [Биографија на сајту САНУ](#)
- РТВ – [Скуп о градитељству посвећен Жежељу](#), 28. октобар 2010.